

Els amics, companys i mestres de l'amic, company i mestre Joan Reventós

Jordi García-Soler

Periodista

118

A l'espera de l'edició de les memòries de Joan Reventós –una edició que es fa esperar massa, tot i el gran interès que té aquest llibre com a testimoni personal d'un protagonista destacat d'una part molt important de la nostra història recent–, la recent publicació d'*Amics, companys i mestres*¹ és ja, de fet, una interessant primera aproximació a la vida d'una de les figures cabdals del socialisme català.

En realitat es tracta de la reedició conjunta, a càrrec de la Fundació Rafael Campalans i Editorial Mediterrània, de cinc llibres publicats per Joan Reventós al llarg dels últims vint anys de la seva vida –*Amics, companys i mestres* (1982), *Petjades. Evocacions i semblances* (1989), *Noves evocacions i semblances* (1993), *Entre els records i la nostàlgia* (1998) i *Novíssimes semblances* (2000)–, a través de tots els quals Joan Reventós va voler fer ja una singular aportació per-

sonal a la recuperació de la nostra memòria històrica. Joan Reventós ho va fer a través d'un llarg seguit d'articles publicats a diaris i revistes, conferències i intervencions públiques i altres treballs dedicats a evocar més de prop d'una setantena de personatges, tots ells ja morts. No és gens estrany, per tant, que en el llibre predomini sobretot un estil eminentment necrològic, en molts casos basat en redaccions fetes immediatament després de conèixer la notícia de la mort del personatge evocat, però en altres casos en forma de treballs fets ja amb major perspectiva temporal.

Els personatges evocats són majoritàriament però no únicament catalans –hi trobem també Juan García, Luis Martín-Santos, Dionisio Ridruejo, Antonio Amat, Juan Ajuriaguerra, Luis García de Valdeavellano, José del Barrio, Rafael Lorente, Manuel Cuña Novas, Ramón Rubial o François

Mitterrand–, majoritàriament però no únicament socialistes –hi trobem també Pere Figuera, Manuel Vallejo, Ginés Camarasa, Jaume Vicens Vives, Josep Tarradellas, Aureli Escarré, Manuel Ballbé Prunés, Manuel Sacristán, Josep Vilardaga, Salvador Espriu, Josep Solé Barberà, Frederic Rahola, Pere Bosch i Gimpera, Félix Carrasquer, Antonio de Senillosa, Ángel Latorre, Josep Roca Sastre, Fernando Rubió i Tudurí, Albert Fina, Joan Coromines, Enric Jardí, Josep Irla, Josep Sastre i Torruella, Josep Suñol i Garriga o Manuel Ortínez–, i evidentment amb un ventall amplíssim i molt representatiu del que ha estat la història del socialisme català de les últimes dècades, amb noms com els de Manuel Serra i Moret, Josep Pallach, Josep Rovira, Jaume Viladoms, Francesc Vila-Abadal, Josep Pané, Just M. Casero, Edmon Vallès, Miquel Casablanca, Alexandre Cirici i Pellicer, Paco Ramos Molins, Joan Cornu-

della, Enric Adroher «Gironella», Carlos Cigarrán, Ferran García Faria, Joaquim Furest, Josep Vidal «Pep Jai», Albert Pérez i Baró, Carlos Barral, Josep Maria Serra i Martí, Josep Coll, Maria Aurèlia Capmany, Felip Lorda, Sebastià Padrós, Josep Andreu i Abelló, Mariano Solanes «Pistolletes», Romà Planas, Xavier Soto, Juan José López Vecino, Joaquim Jou, Josep Maria Piñol, Jordi Maragall, José Agustín Goytisolo, Joan Comorera, Emili Losada o Oriol Martorell.

Com no podia ser altrament per part d'algú com Joan Reventós, una persona d'una bonhomia extraordinària, totes les evocacions estan fetes des d'un gran sentiment de respecte, cordialitat i simpatia envers els personatges recordats, sense fer-ne mai ni una sola crítica, sense plantejar mai ni un sol retret, bo i destacant sem-

pre els aspectes més positius de la vida i l'obra de cada un d'ells, fins i tot en els casos de personatges amb els quals Joan Reventós podia sentir-se ideològicament o políticament més allunyat, tot i que és evident que en el llibre hi predominen clarament aquells personatges pels quals l'autor es sentia lligat pel vincle de l'amistat. Els qui vam tenir la sort de poder llegir ja les memòries de Joan Reventós mentre les escrivia i vam poder comentar-les amb ell, sabem prou bé que ningú no hi podrà trobar tampoc cap mena de crítiques ni retrets personals, ja que aquest era un comportament que estava renyit amb la seva més íntima concepció personal de la memòria.

Raimon Obiols, en el seu epíleg, ens diu que en aquest llibre «hi ha un fort denominador comú, que és l'amistat i, en la

majoria dels casos, l'amistat en política. Parlem de l'amistat com a faceta essencial d'un tipus concret de fer política, com a component d'una determinada cultura i pràctica polítiques, de les quals Joan Reventós fou un exponent destacat». Aquesta concepció amical i idealista de la política és present en tot aquest llibre i va ser tothora present en la vida de Joan Reventós, que va fer de la lleialtat en l'amistat un dels principals referents de la seva pròpia conducta personal i política.

També és present en aquest llibre la constant reflexió que Joan Reventós va fer, especialment durant els últims anys, sobre la inevitabilitat i el misteri de la mort, a la qual dedicà alguns dels seus més bells i inspirats poemes, tots ells escrits o publicats sota el pseudònim *Pere Oliva*, el mateix nom que va emprar en la clandestinitat com a militant i dirigent del Moviment Socialista de Catalunya (MSC). Recollint les paraules del clàssic, davant la mort de l'amic la reacció de Joan Reventós era sempre la mateixa: «Acato, però protesto». Aquest és el títol d'un dels seus poemes publicats en el llibre *Els àngels no saben vetllar els morts*. I aquest és també el sentiment més íntim i personal amb què Joan Reventós fa front a la mort, esperada o sobtada, de molts dels amics i com-

Una concepció amical i idealista de la política és present en tot aquest llibre i va ser tothora present en la vida de Joan Reventós, que va fer de la lleialtat en l'amistat un dels principals referents de la seva pròpia conducta personal i política.

Amics, companys i mestres té realment un interès excepcional, d'una manera molt especial pel que fa referència a la història del socialisme català durant i després del franquisme, perquè es tracta d'una molt interessant aproximació testimonial a les vides de tot un llarg seguit de militants socialistes, ara molt poc o fins i tot no gens coneguts, la memòria dels quals cal conservar com a llegat històric.

panyos a qui va dedicar aquestes semblances.

Isidre Molas, en el pròleg del llibre, ens diu que «a través de la lectura d'aquestes semblances se'n deriva també una aproximació a la personalitat del mateix Joan Reventós, que ens arriba a través de la seva mirada sobre els altres, sobre uns altres que li van deixar empremta per la seva paraula i pels seus fets». És ben cert, i en aquest sentit cal remarcar l'èmfasi posat per Joan Reventós en reivindicar la memòria no únicament d'un llarg seguit de

personatges que han estat protagonistes molt destacats de la nostra història més recent, sinó sobretot d'un gran nombre de personatges pràcticament desconeguts, de tot un seguit d'anònims militants obrers sense l'esforçat treball dels quals la història no hauria estat la que és.

És en aquest sentit que aquest llibre publicat ara té realment un interès excepcional, d'una manera molt especial pel que fa referència a la història del socialisme català durant i després del franquisme, perquè es tracta d'u-

na molt interessant aproximació testimonial a les vides de tot un llarg seguit de militants socialistes, ara molt poc o fins i tot no gens coneguts, la memòria dels quals cal conservar com a llegat històric.

En aquests temps en què alguns publicistes amb ínfulas i pretensions d'historiadors pretenen imposar també en el nostre país una mena d'estrany i interessant revisionisme històric que es vol basar en la pura i simple negació, tant del caràcter brutalment dictatorial i repressiu del franquisme com de la difícil i molt sovint heroica persistència del combat antifranquista, la publicació d'un llibre com aquest de Joan Reventós ens permet recuperar una aportació testimonial de primera mà, ara pràcticament ja intrombable després de l'exhauriment de les successives edicions dels llibres ara aplegats en un sol volum. Esperem que molt aviat podrem veure finalment publicades també les llargues i interessants memòries de Joan Reventós, que són una refutació ben contundent i exemplar de les tesis dels revisionistes de la nostra història col·lectiva més recent.



¹ Joan Reventós (2006): *Amics, companys i mestres*. Presentació d'Isidre Molas. Epíleg de Raimon Obiols. Fundació Rafael Campalans i Editorial Mediterrània, Barcelona.